

Zöld Oázis

Szerzők

Boros Judit / Buzás Csenge / Buzás Sarolta

Konzulens

Kemes Balázs DLA

Középülettervezési Tanszék 2020

Úton

„Ha majd elindulsz Ithaka felé,
válaszd hozzá a leghosszabb utat...”

(Kavafisz, 1975, 15p.)

Az oázis szó többféle jelentésével találkozhatunk. Fizikai értelemben egy sivatagban vagy egy szikes, kopár területen dús növényzettel rendelkező, termékeny hely. Általában vízelő forrás körül helyezkedik el, és az itt élő emberek által megművelt. Az oázisok sivatagokon áthaladó karavánutak pihenőhelyei is, az utazók gyakran megállnak itt, hogy feltöltődjenek az út folytatása előtt. Elvonatkoztatva, mégis a lényegét megtartva egy másik leírását kapjuk. Átvitt értelemben egy olyan létező vagy képzeletbeli hely, amely háborítatlan, nyugalmas atmoszférával rendelkezik egy zajos, kietlen környezetben.

A hely, ahol a Ferenchalmi Szűz Mária-kápolna helyezkedik el, régen sem és most sem áll távol egy oázistól. Eredetileg erdős terület vette körbe, de az évtizedek során egyre jobban elemésztette a „város sivataga” a hajdani telket. Jelenleg a közel 200 éves kápolna és egy beton alaptest áll itt, és rengeteg fa, növény, bokor él mellette. A kápolna eredetileg szakrális térként szolgált, majd sokkal később restauráló műhelyként is. Egy tüzesetet követően került a Máltai Szeretetszolgálat tulajdonába, a nyári időszakban használják a közös lelki gyakorlatok teréül.

A lejtős úton felfelé sétálva közelítem meg a helyet. Támfalon emelkedik ki ez a természeti sziget. Először az útra belógó magas fákat érzékeli a szemem, aztán megpillantom magát a kápolnát. Közelebb sétálva egy lépcsővel találok magam szemben, úgy érzem, ha felsétálok egy csodás hely fog fogadni.



Megérkezés

„...Legyen minél több nyári hajnalod,
mikor - mily hálás örömmel! - először
szállhatsz ki sose-látott kikötőkben..”

(Kavafisz, 1975, 15p.)

A lejtős úton felfelé sétálva közelítem meg a helyet. Támfalon emelkedik ki ez a természeti sziget. Először az útra belógó magas fákat érzékeli a szemem, aztán megpillantom magát a kápolnát. Közelebb sétálva egy lépcsővel találok magam szemben, úgy érzem, ha felsétálok egy csodás hely fog fogadni. A zajos városból egy teljesen más tér előtt állok. Magával ragad a környezet, egyre jobban közelebb érzem magam a természethez. Lenyűgöz az elülső bejárat. A vertikális kiugrás, a fölém magasodó fák ágai és a részben előbukkanó kápolna miatt egy meghitt és magasztos érzés kerít hatalmába. Közeledve az ajtóhoz érzem, mintha egy titkos és csodálatos dolog részese leszek hamarosan. Felértem a lépcsőn. Balra a kápolna bejárata fogad, velem szemben az oázis növény rengetegét látom, jobbról növényfal határolja el a Filmarchívum területét. A belépés előtt egy gyönyörű régi épület fogad. Elkezdem helyi utazásom, amint átlépek a kápolna küszöbén.



Andalgás

*„...Állj meg a föníciai pultok előtt,
válogass a jó portékák között,
é bent, gyöngyházat, borostyánt, korallt,
és mindennemű édes illatot,
minél többet az édes illatokból...”*

(Kavafisz, 1975, 15p.)

A benti térben viszont nem egy hagyományos fix padosoros elrendezés jelenik meg, mint amire sokan számítanának. Szenes vakolat, fekete-szürke falfelületek és komor hangulat helyett egy kellemes térben találok magam. A vakolatlan téglafelület egy új karaktert hoz létre, ami a lágy fényforrásokkal még hangulatosabb. Látható, hogy a cél nem az eredeti állapot visszaállítása volt. A mostani nagyobb tér lehetőséget ad, hogy flexibilisen lehessen rendezni az adott eseményhez illően. A változtatások faanyaggal történtek, ami harmóniában áll a téglafelületekkel. A mobil fabútorok szerepet játszanak a tér megjelenésében, de funkcionálisan is lényegesek, főként az idősebbek számára. A nagy tér előtt felújítással, de megmaradt a megérkező zóna. Karzat, hozzátartozó lépcső, egy zártabb, pihenő tér és egy lepakoló tároló került kialakításra. A karzat visszaépítésével a kápolnát egy új nézőpontból is meg tudom csodálni, a kulturális eseményeket akár innen fentről is lehet élvezni. A karzat alatti zártabb térben lehetőség van a személyesebb beszélgetésekre, elvonulásra. Tovább haladok a kápolna hátsó részéhez. A régi sekrestyébe vezető út újra nyitása által a kertbe vezet az utam, tovább andalgok felfedezni a kert csodáit.

A kápolnából kilépve a magasra nyúló fák közé érkezem meg és tengernyi zöld tárul elém. Ahogy a telken kívülről érzékeltem, a hely minden oldalról el van választva növényfalakkal. Bent a kertben állva még jobban érzem ezt a természetközelséget, a múltat idézi meg, amikor bármerre pillantva csak zöld növényzet tárult az emberek elé. Nem is tudom merre induljak el. Egy ideig csak állok, magamba szívom a látványt, ahogy a nap átsüt a fák lombjai között. A benyomásom egy egyensúlyban lévő oázis, ami egyszerre rendezett és rendezetlen. Behunyom a szemem. Noha nem kerültem messze a várostól, mégis úgy érzem sokkal tisztább levegőt szívok be a tüdőmbe. Lassan elindulok, hogy különböző térhatásokra, növényekre csodálkozzak rá.

Jobbra egy tisztásra érkezem, ez nyári idő esetén lehetőséget ad akár kinti koncertek megtartására, a fák lombjai árnyékot nyújtanak tűző nap esetén. Ha az elkanyarodás helyett egyenesen haladok, akkor zegzugos, elvonulásra, egyedüllétre alkalmas terekben találom magam. Az egész kert növényekkel tagolt, minél kevesebb épített elem létrehozásával. A tagolás következtében különböző funkciójú terek jönnek létre. A növények ültetése változatos, a terek karakterét meghatározzák, de nincs egy szigorú, geometrikus rendszer. Az ide betérő ember tényleg végig andaloghat a fák között érzékelhető ösvényen, vagy kihasználhatja a zegzugokat és egyszerűen élvezni a természet közelségét. Elábrándozom vajon milyen lehet a hangulata a különböző évszakokban. Tavasszal megjelennek az élénk színű virágok, ősszel sokuk meleg színekben pompázik, télen akár el is tűnhet némelyikük a hó alatt. Ez a természetközelség, a folyamatos változás és a kiszámíthatatlan tökéletlenség adja a hely varázsát.

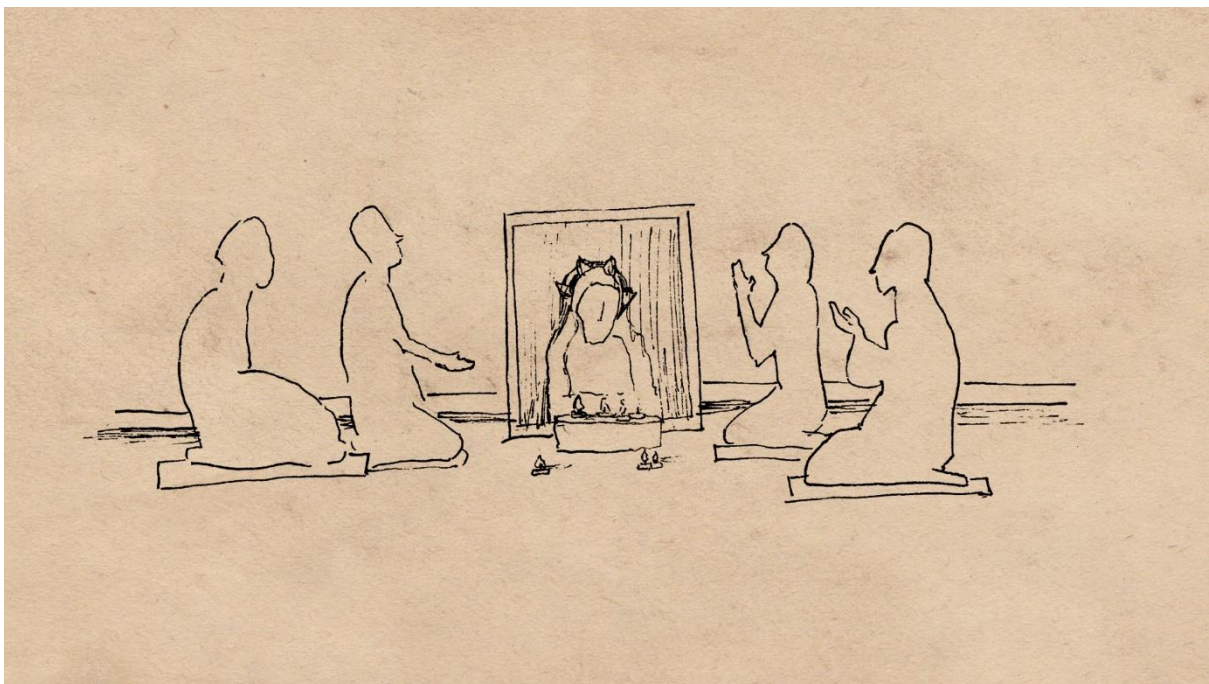


Feltöltődés

„...Járj be minél több egyiptomi várost,
s tanulj tudósaiktól szüntelen...”

(Kavafisz, 1975, 15p.)

Zajokra leszek figyelmes, megpillantok egy bokrot metsző máltait, odasétálok hozzá. Érdeklődök az újonnan épített ház felől, kedvesen felajánlja, hogy körbevezet. Rengeteg érdekes dolgot mesél nekem róla a barangolás közben. Megismerem az épület történetét, az alapterülete minimális, a telken elhelyezkedő régi alaptestre épült. A vernakuláris építészet jegyeit hordozza magában, természetes anyagok felhasználásával. Falait a kertmunkák alatt kitermelt föld újrahasznosításaként vályogból építették. A ház nagy része minimálisan környezetkárosító anyagból van, kézi erővel építették fel, aminek jó közösségkovácsoló szerepe is volt, a termelési szennyezőanyag kibocsátásának csökkentése mellett. Megtudom, hogy további előnye a vályogfalnak, hogy viszonylag nagy hőszigetelő képességgel bír a szerkezeti vastagsága miatt, ám így sem teljesíti a mostani követelményszintet. Kiegészítő hőszigetelés szükséges hozzá, amit szintén természetes anyagból oldottak meg, nádból készült. A közösségi térben ücsörögve megiszunk egy kávét, felpillantva megcsodálom a fából készült üres fedélszéket. Idegenvezetőm elmondja, hogy a tető fesztávolsága 5 méter, így üres fedélszék alkalmazásával kevés a faanyag igénye.



A házban található még egy kisebb konyha, alvásra szolgáló galéria és zuhanyzó, mosdó. A konyhában észreveszek egy kis kemencét, amiben az évközben lehulló ágakkal fűtenek. A kertrendezés szempontjából fontos, hogy legyen a házban egy viszonylag nagy tároló, ez a ház hátsó felében helyezkedik el. Máltais társam megmutatja nekem ezt a fenntartható kertet indulás előtt. A ház mögött egy apró fűszereskert, az elülső kertben gyümölcsöt, zöldséget termeszto növényeket ültetnek. A ház működéséhez kapcsolódva van egy komposztáló rész és a föld alatt egy esővizet gyűjtő ciszterna. Megköszönök mindent és elbúcsúzom.

Miért is van szükség erre az épített helyre a természet és a kápolna mellett? Egy oázis önmagában nem feltétlenül lakható, csak ha művelik, foglalkoznak vele az ott élő emberek. Ezt a területet a Máltai Szeretetszolgálat tagjai használják, az ő mindennapos munkájuk mentálisan és fizikailag is megterhelő tud lenni, számukra különösen fontos a lelki felüdülés. Egy összetett menedék valósult meg itt, a kápolna, az új ház és a kert tere is szerepet játszik a lelassulásban, a feltöltődésben. Az oázis főfeladata, hogy a Máltai Szeretetszolgálat dolgozói közös programokat, esetleges csapatépítéseket tudjanak tartani a kápolna telkén. A reprezentatív tevékenységeknek (kórus fellépés és egyéb kulturális programok) a kápolna ad helyet. Az intimebb elvonulás helye ez a kisház, aminek fő használói a Máltaiak, közönség részére ez a rész nem nyitott.



Távozás

*„...Neki köszönöd a szép utazást,
mit nélküle sosem tehetél volna meg..”*

(Kavafisz, 1975, 15p.)

Utoljára körbe pillantok mielőtt tovább indulnék. Ez a Zöld oázis a Máltaiak számára esztétikai és funkcionális szempontból is egy idilli hely. Bármelyik részében létezni, vagy körbe bolyongva az egészet, felemelő hatással van az idetévedő számára, ahogy rám is. Mindannyiunk lelkében benne van a felfedezés, utazás iránti vágy, emellett az is, hogy néha elszökjünk a városi falak közül. Ez a városban elhelyezkedő, mégis a külvilágtól elzárt oázis, egy hétköznapi rövid utazás pihenőhelye. A máltaiak itt élvezhetik egymás társaságát vagy a természet apró csodáit. Körbejárhatják az oázis minden apró pontját, vagy egy szimpatikus helyet kiválasztva ücsöröghetnek és átadhatják magukat a természeti atmoszférának. A hátsó rámpás bejáraton távozok, lassan visszaereszkedek a városi környezetbe.

A Zöld oázis természetileg gazdag hely, ami nem csak az évszakok során változik, hanem a használó emberek által is, velük együtt kel életre. Az örök természetnek, a múlt és jelen építészetének és a Máltai Szeretetszolgálat tagjainak a találkozása.

„Egy gyönyörű kertben a természet fenségessége mindig jelen van, de ez az az emberi mértékre csökkentett Természet, ami így átformálva a legjobb menedék a modern élet agresszivitása ellen.”

Luis Barragán



Irodalomjegyzék

1.Mundi, Lyra (1975): *Kavafisz versei*, Európa könyvkiadó, Budapest,15-16.o.

Internetes források

Luis Barragán beszéde – Pritzker-díj, 1980

<http://olvaso.kozep.bme.hu/?p=1313> : 2020.10.31.

Oázis

<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-a-magyar-nyelv-ertelmezo-szotara-1BE8B/o-o-4243C/oazis-4247D/> : 2020.10.31.

Ferenchalmi Szűz Mária-kápolna

<http://lasdbudapestet.blogspot.com/2013/04/ferenchalmi-szuz-maria-kapolna.html> :2020.10.31.

Schaár Erzsébet Múzeum - Pécs

<http://hazai.kozep.bme.hu/hu/schaar-erzsebet-muzeum-pecs/> : 2020.10.31.

A Máltaiakról

<https://www.maltai.hu/amaltaiakrol> : 2020.10.31.

Az internetes oldalak utolsó megnyitásainak dátuma: 2020.10.31.



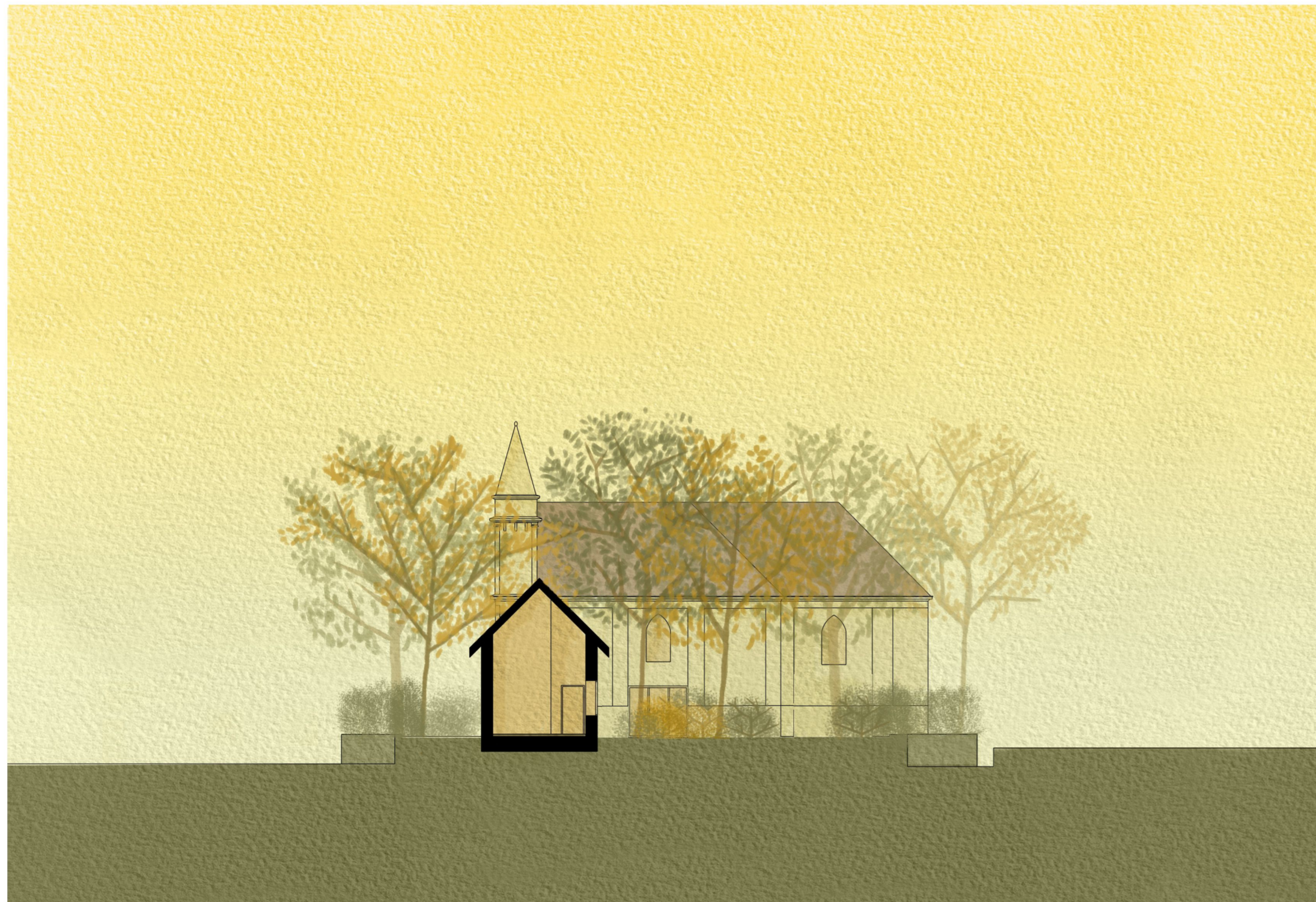
HELYSZÍNRAJZ M=1:1000



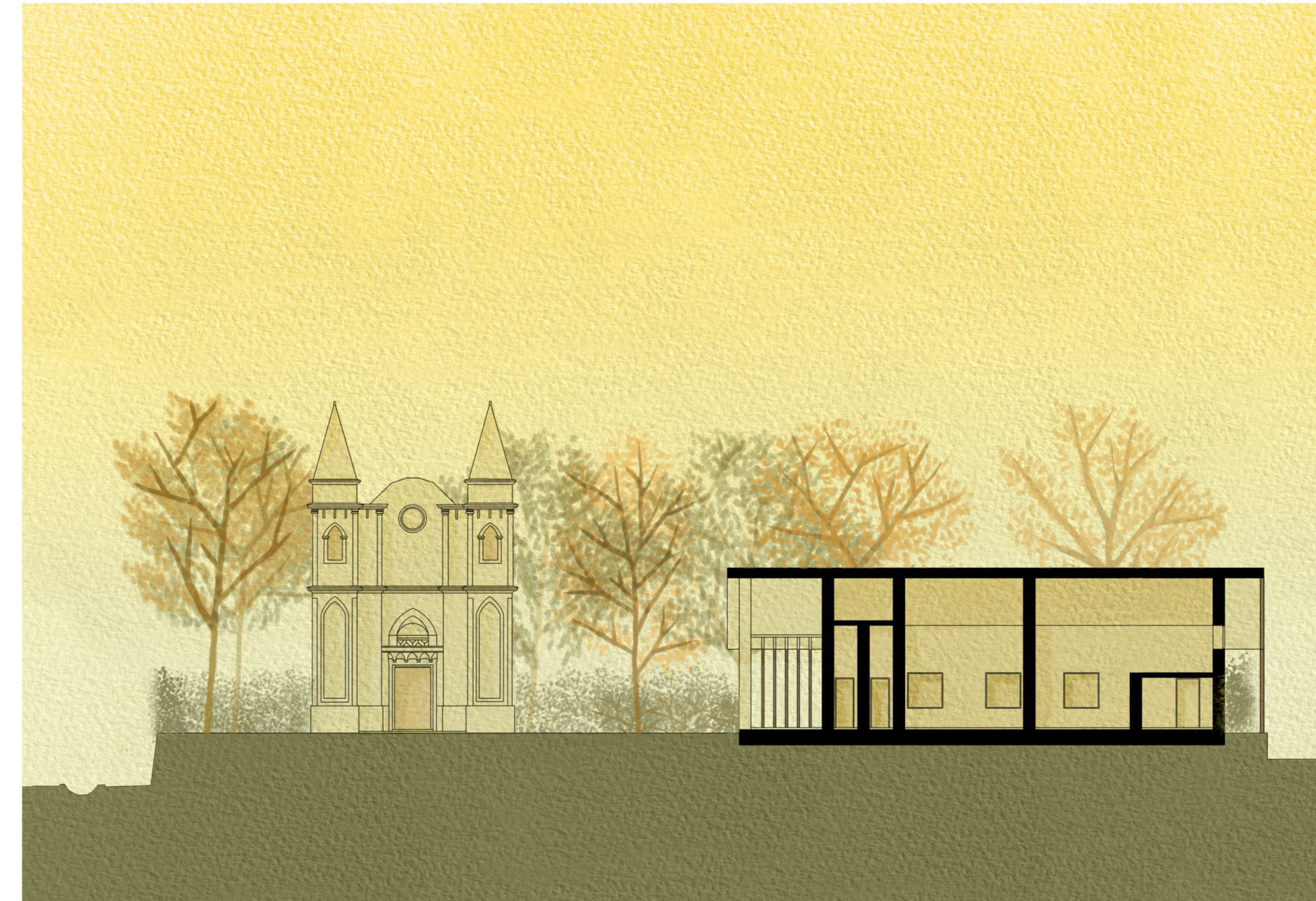
ALAPRAJZ M=1:200



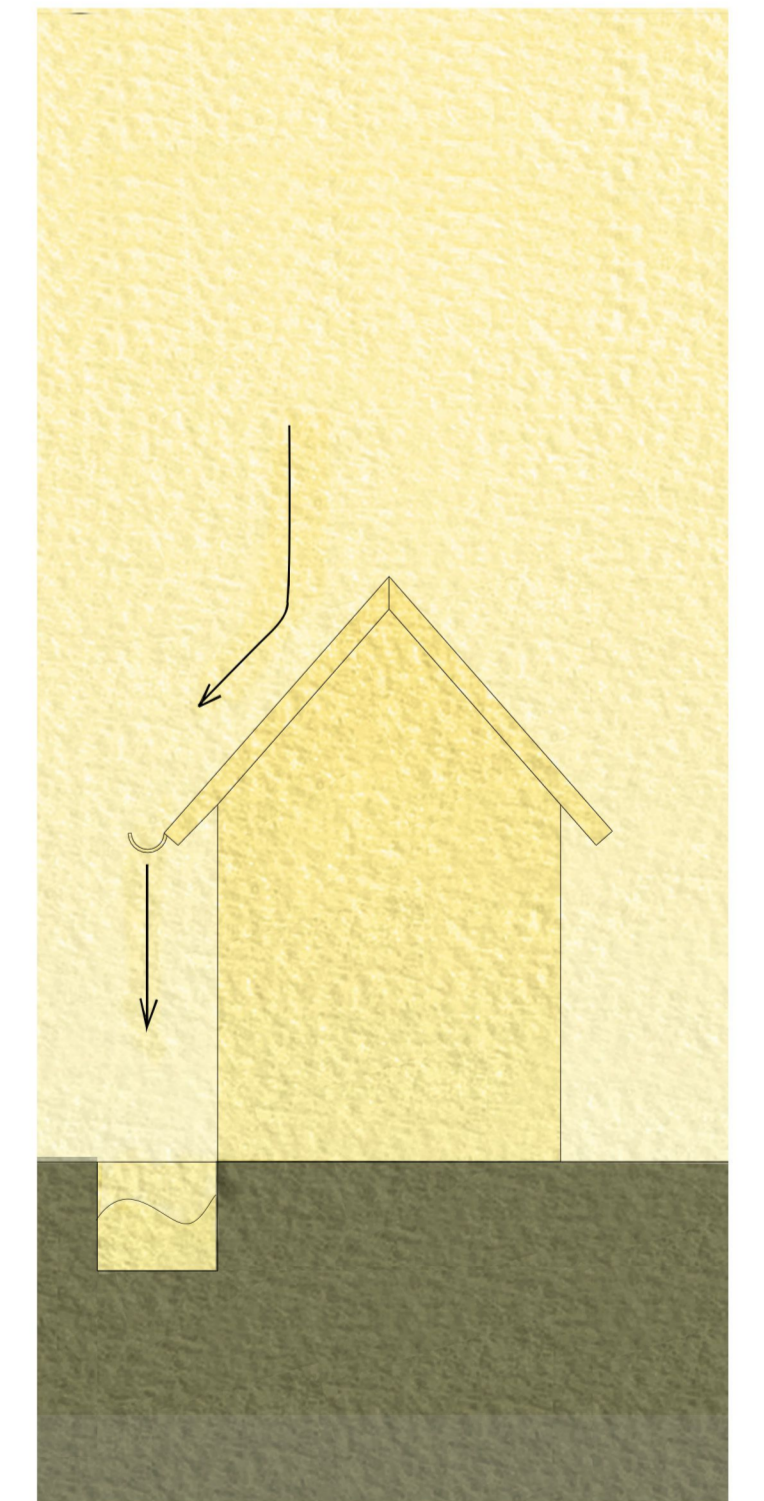
KÁPOLNA METSZET M=1:200



KERESZTMETSZET M=1:200

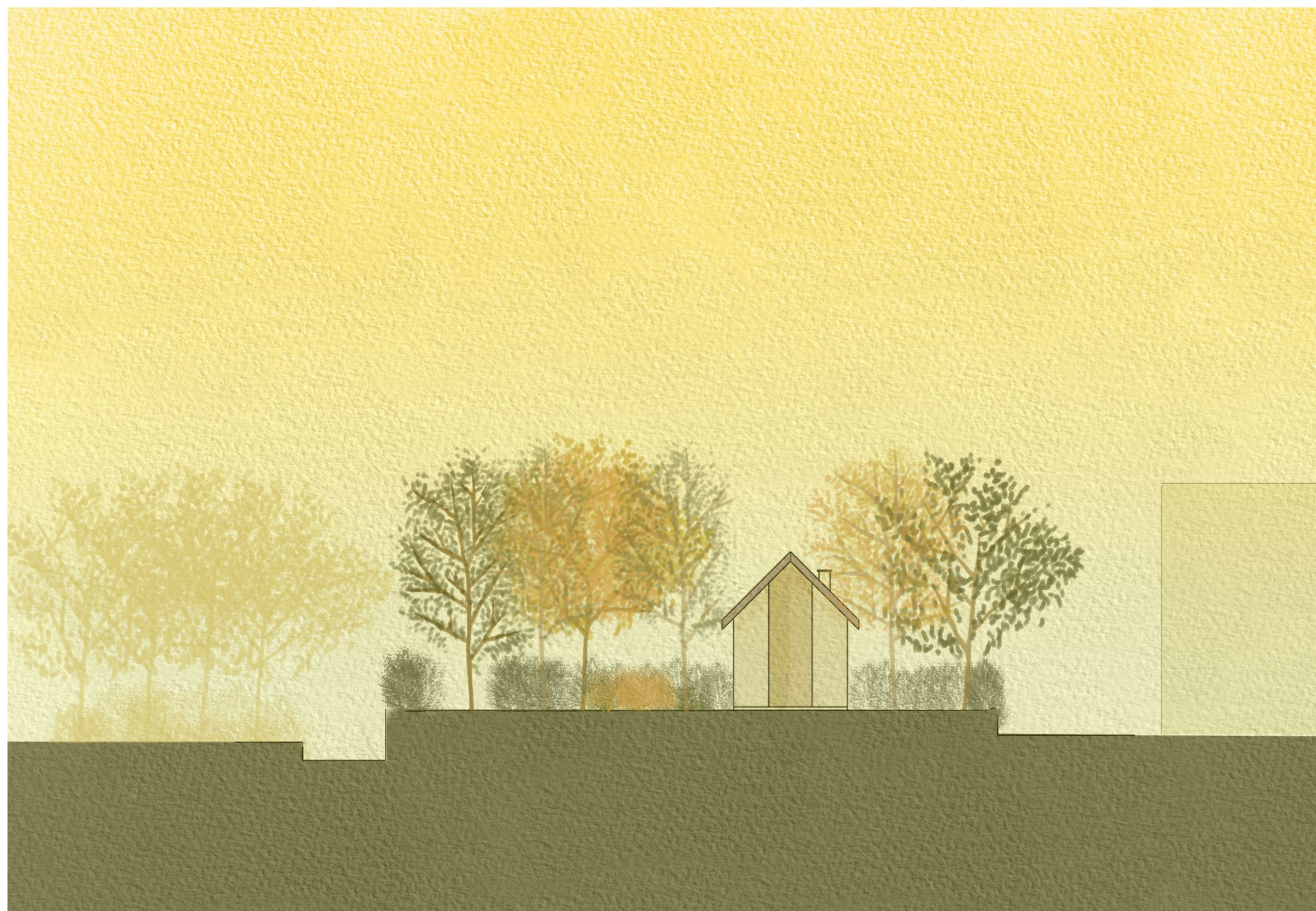


HOSSZMETSZET M=1:200





FILMARCHÍVUM FELŐLI HOMLOKZAT M=1:200



kÁPOLNA FELŐLI HOMLOKZAT M=1:200

